

розуміння, підсилює те, що реципієнт може не помітити, але є важливим для цього тексту, трансформує і переносить в мовний та культурний простір важливі частини оригіналу, які не зрозумів би читач.

Література

1. Забужко О. Музей покинутих секретів: роман. Вид. 2-е, доп. Київ: Факт, 2012. 830 с.
2. Zabuzhko O. The Museum of Abandoned Secrets. trans. from Ukrainian by Shevchuk-Murray N. Las Vegas: Amazon Crossing, 2012. 727 p.
3. Смирнов А.А. Методика літературного перекладу. *Літературна енциклопедія*. М.: ОГИЗ, 1939. С. 512-532.
4. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 11.01.2020).
5. Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/> (дата звернення: 11.01.2020).

Алла Ляшина

м. Ужгород, Україна

Деякі особливості суфіксального словотворення в англomовних текстах ораторсько-публіцистичного стилю

The article deals with some peculiarities of the functioning of suffixation in the texts of famous speeches. According to the quantitative analysis of the functional peculiarities of the system of suffixation we come to the conclusion that productive suffixes make up 74% in the texts of public speaking style and are prevalent. The combinability of the suffixes with the stems of different parts of speech shows their tendency to combine with the stems of certain morphemic and/or derivational structure. Having analyzed semantic characteristics of the suffixes functioning in the English public speaking style, we came to the conclusion that they need to paid a special attention in the process of training translators.

Keywords: word formation; functional; suffixation; combinability; morphemic; derivational; semantic.

Постійний розвиток словникового складу зумовлюється тим, що він у своєму існуючому стані ніколи не може відбити всю безмежність людського досвіду, безмежність людського світу [3, с. 126].

Самим яскравим та визначальним процесом у розвитку лексики мови виступає постійне та інтенсивне збагачення її за рахунок нових, раніше не відомих слів [9, с. 252]. Цей процес відбувається постійно, відображаючи зміни у навколишньому світі, відповідаючи потребам носіїв мови. Отже, однією з основних функцій словотворення є поповнення словникового запасу мови.

Кожна мова характеризується своєю особливою граматичною будовою, особливим словниковим складом, особливою звуковою системою, що складають її три основні сторони, кожна з яких підлягає самостійному теоретичному дослідженню. Теорія словотвору германських мов, як відомо, сформувалась у межах системно-структурної моделі опису мови, яка домінувала в період становлення і початкової стадії розвитку кожної окремої галузі лінгвістичних досліджень [6, с. 35].

У сучасній лінгвістиці не втрачають актуальності проблеми, пов'язані зі встановленням принципів системної організації словотвору, виявленням способів його розвитку.

У запропонованій статті розглядається одне з питань, що стосуються словотворення в сучасній англійській мові у тому вигляді, як воно реалізується у текстах промов видатних політиків.

У результаті дослідження визначено, що активними способами словотворення у текстах промов видатних політиків є афіксація, конверсія та словоскладання. І як показало дослідження, найпродуктивнішим способом словотворення у проаналізованих текстах виявився афіксальний (90%).

Важлива роль у формуванні похідних належить дериваційним афіксам. Сучасна дериватологія, як зазначає у своїй статті В.В. Німчук, що остаточно оформилася як окрема галузь мовознавства, багато уваги приділяє проблемам, пов'язаним із механізмами афіксального словотвору [5, с. 26].

Ураховуючи той факт, що префіксація за продуктивністю значно поступається суфіксації, пропонуємо вашій увазі результати дослідження, що стосуються деяких особливостей функціонування системи суфіксації сучасної англійської мови в тому вигляді, у якому вона реалізується у текстах промов видатних політиків.

Виходячи з того, що елементам мовної структури характерні і якісні, і кількісні ознаки, нами проведене дослідження основних закономірностей функціонування суфіксів у сучасній англійській мові, які виявляються при аналізі текстів ораторсько-публіцистичного стилю.

Матеріалом дослідження слугували 17248 дериватів, отримані з суцільних вибірок обсягом 500 тисяч слововживань.

Дослідження проводилося за такими основними напрямками:

- 1) обчислення суфіксальних індексів;
- 2) кількісна оцінка та інтерпретація функціональних характеристик словотворчих суфіксів;
- 3) дослідження деяких особливостей сполучуваності і частоти використання суфіксів;

4) виділення малопродуктивних, продуктивних і високопродуктивних суфіксів;

5) виявлення специфічних якостей продуктивних і високопродуктивних суфіксів.

У статті ми зробили спробу відповісти на такі питання, пов'язані з виявленням особливостей функціонування суфіксів:

а) з якою кількістю основ вступає у сполучення кожний із суфіксів, що аналізується;

б) з яким структурним типом основ він сполучується;

в) яка вживаність суфіксів у текстах.

За першим показником суфікси поділялися на малопродуктивні, продуктивні і високопродуктивні.

За другим показником суфікси аналізувалися відповідно до того типу основ, з якими вони вступали у сполучення. У межах кожної частини мови основи поділялися на прості (первинні), похідні (вторинні) і складні. У результаті вийшло 10 типів різних структурних основ, сполучуваність яких із суфіксами була предметом ретельного аналізу.

За третім показником серед суфіксів виділялися репрезентативні та нерепрезентативні.

Проведене дослідження дало змогу виявити цілу низку кількісних і якісних характеристик системи суфіксації, які проявляються при аналізі текстів ораторсько-публіцистичного стилю, а також уможливило визначити закономірності сполучуваності основ різних частин мови і структурних типів із суфіксами. Було проаналізовано 38 суфіксів і побудованих за їх участю 17248 суфіксальних похідних і суфіксальних утворень.

Як показало дослідження, для текстів ораторсько-публіцистичного стилю індекс складає 67%. Це свідчить про те, що суфіксальні похідні є важливою частиною лексики промов видатних політиків.

У результаті проведеного дослідження вдалося виявити, що в текстах промов з різним ступенем активності функціонують 25 продуктивних і високопродуктивних суфіксів. Ця група суфіксів є найчисленнішою. На неї припадає 66% усього суфіксального інвентаря проаналізованих текстів.

Підаючи аналізу основи, з якими сполучуються суфікси, слід відмітити, що належність основ до певної частини мови та їх структурний тип є тими факторами, які сприяють чи, навпаки, обмежують їхню сполучувальну здатність. У процесі дослідження були виділені суфікси, що тяжіють до простих чи похідних основ. Сполучуваність суфіксів з основами різних частин мови і типів показала, що суфікси не байдужі до морфемної чи дериваційної будови

основ, з якими вони вступають у сполучення. А також слід зазначити, що морфологічний чи структурний тип основи не впливає на значення суфікса. Як показало дослідження, головну роль у сполучуваності з суфіксами відіграють дієслівні основи, складаючи 63%. У корпусі проаналізованих текстів відмічено 63% дієслівних, 20,8% субстантивних, 16,2% ад'єктивних, з якими сполучуються суфікси. Наведені кількісні дані свідчать про високу частотність функціонування дієслівних структур.

За третім показником серед суфіксів виділялися репрезентативні та нерепрезентативні. Так, у результаті аналізу квантитативних характеристик було виділено 11 репрезентативних суфіксів системи англійського словотвору. Як показує аналіз моделей та утворень з репрезентативними суфіксами, ці суфікси виявляють найбільшу сполучувальну здатність з первинною дієслівною основою у текстах ораторсько-публіцистичного стилю. Детальний кількісний аналіз суфіксальних моделей і утворень, до складу яких входять репрезентативні суфікси, був спрямований на виявлення їх питомої ваги і особливостей розподілу в сучасній англійській мові. У результаті дослідження виявилось, що суфікси в сучасній англійській мові дійсно відіграють значну роль у системі словотворення.

Результати дослідження суфіксальних утворень і моделей приводять нас до висновку про те, що при відборі словотворчого матеріалу для навчання спеціалістів різних професій читанню і перекладу наукового тексту з певної галузі знань потрібно спочатку провести статистичний аналіз частотності тих чи інших мовних одиниць з метою відбору таких, що найчастіше зустрічаються у даному типі тексту. На нашу думку, необхідно використовувати також найпродуктивніші моделі в текстах різних функціональних стилів і кожної субмови науки. Обов'язковою умовою функціонального підходу до навчання іноземним мовам взагалі і словотвору зокрема, є вивчення живого словотворення, причому з урахуванням тієї сфери спілкування, у межах якої здійснюються дериваційні акти. Особливою цінністю є вміння проводити словотворчий аналіз для розуміння лексики, не зафіксованої у словниках, а також різного роду неологізмів та оказіональних утворень.

Усім, хто займається перекладом, добре відомо, що не всі нові слова своєчасно реєструються у словниках. Це, звичайно, характерно для мови в цілому, включаючи всі сфери суспільного життя. Тому й останнім часом все більше уваги приділяється способам утворення слів, їх компонентам. До роботи над перекладом слова потрібно підходити не механічно, а свідомо, тобто враховувати його складові

для визначення його значення в певному контексті. При перекладі незнайомого слова потрібно поділити його на словотвірні елементи. Знання значень компонентів допомагає вибору правильного перекладу слова без допомоги словника і цим сприяє прискоренню процесу.

Отримані дані про квантитативні характеристики функціонування системи суфіксації в текстах різної тематичної належності будуть сприяти, на нашу думку, уточненню і розширенню знань про стилістично-функціональну характеристику суфіксів сучасної англійської мови. Безсумнівний інтерес викликає також вивчення особливостей функціонування суфіксів у текстах інших стилів з метою виявлення в них загальних квантитативних характеристик і тих, які їх відрізняють.

Література

1. Багмут Й.А. Проблеми перекладу суспільно-політичної літератури українською мовою. К.: НД, 2005. 201 с.
2. Єнікєєва С.М. Система словотвору сучасної англійської мови: синергетичний аспект (на матеріалі новоутворень кінця ХХ – початку ХХІ століття): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови». К., 2011. 32 с.
3. Жлуктенко Ю.А. Лингвистические аспекты двуязычия. К.: Изд-во при КГУ, 1974. 176 с.
4. Зацний Ю.А. Сучасний англійський світ і збагачення словникового складу. Львів: ПАІС, 2007. 228 с.
5. Німчук В.В. До питання про афіксальний словотвір. *Мовознавство*. 1984. № 6. С. 26-32.
6. Полужин М.М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення. Ужгород: Закарпаття, 1999. 239 с.
7. Пушкарев Е.А. Роль семантики словообразовательного суффікса в формуванні лексических значень производних слів (на матеріалі англійських дериватів на -er): автореф. дис. ... канд. філол.наук: 10.02.04. Рос. гос. пед. ун-т ім. А.И. Герцена. Санкт-Петербург, 2001. 18 с.
8. Єнікєєва С.М. Словотвір як трансрівень мовної системи. *Ювілейні ІV Каразінські читання, присвячені 200-річчю Харківського національного університету «Людина. Мова. Комунікація»*: матеріали міжнар. науково-метод. конф. (1-2 листопада 2004 року). Харківськ. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Х., 2004. С. 88-90.
9. Шанский Н.М. Очерки по русскому языкознанию. М., 1968. 252 с.
10. Stein G. John Ayto. Twentieth Century Words. *International Journal of Lexicology*. Vol. 14, # 2. June 2001. P. 145-148.